

โครงการพัฒนารอบการติดตามประเมินผลกรอบยุทธศาสตร์สุขภาพโลกและนโยบายสุขภาพโลกที่สำคัญ

Monitoring and evaluation of Thailand's global health initiatives

๑. ความสำคัญ

ประเทศไทยเป็นผู้นำในการกำหนดนโยบายสุขภาพในระดับโลกที่สำคัญอย่างต่อเนื่อง และมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านสุขภาพโลกที่นำมาขับเคลื่อนในประเทศในหลายด้านที่เป็นประเด็นเฉพาะสำคัญ เช่น ๑๐ ปีการทบทวนการส่งเสริมสุขภาพโดยสำนักงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพการประเมินการประกันสุขภาพถ้วนหน้า การประเมินผลการดำเนินงานของการประชุมรางวัลเจ้าฟ้ามหิตลในช่วงระยะเวลา ๑๐ ปีที่ผ่านมา เป็นต้น ซึ่งผลการทบทวนทำให้เกิดข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาในประเด็นเฉพาะเหล่านี้อย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมของการขับเคลื่อนงานสุขภาพโลกยังไม่มี การติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านสุขภาพโลกเชิงระบบ และยังไม่มีการติดตามประเมินผลนโยบายสุขภาพโลกในประเด็นเฉพาะอีกหลายประเด็นที่มีความซับซ้อนและไม่มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบชัดเจน ในช่วงเวลานี้จึงเป็นโอกาสสำคัญที่ประเทศไทยมีกรอบแผนยุทธศาสตร์สุขภาพโลกและมีแผนงาน WHO-CCS GHD ซึ่งจะเป็นแกนหลักในการนำทุกภาคส่วนมาร่วมกันพัฒนาระบบติดตามผลการดำเนินงานสุขภาพโลกที่สำคัญ ใน ๒ ส่วน (ในระยะเวลา ๕ ปี) ได้แก่

๑. การพัฒนารอบการประเมินแผนยุทธศาสตร์สุขภาพโลกพ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๓

๒. การพัฒนารูปแบบการติดตามประเมินผลนโยบายสุขภาพโลกที่สำคัญและขยายผลนำรูปแบบไปใช้ในการติดตามประเมินผลนโยบายสุขภาพโลกอื่นๆ

ในระยะต่อไปประเทศไทยจะบูรณาการกลไกการติดตามและประเมินผล (*Monitoring and evaluation, M&E*) เป็นส่วนสำคัญของแผนกลยุทธ์ของประเทศและนำไปใช้เพื่อการพัฒนาต่อไปด้วยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ

การติดตามการดำเนินงานเป็นกระบวนการที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ข้อมูลสะท้อนกลับแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการ โดยเฉพาะข้อมูลเรื่องความก้าวหน้าของการดำเนินงานเพื่อให้ทราบสถานการณ์การดำเนินงานว่าดำเนินการตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่อย่างไร ส่วนการประเมินผลนั้นหมายถึงการประเมินการดำเนินงานที่มีความเป็นระบบน่าเชื่อถือและเป็นอิสระ เพื่อทราบระดับของความสำเร็จของการดำเนินงานเปรียบเทียบกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ (*UNDP 2009*) ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ *Stufflebeam (1983)* ว่า “วัตถุประสงค์ของการประเมินผลนั้นก็เพื่อให้เกิดการปรับปรุง ไม่ใช่เพื่อพิสูจน์” ดังนั้น

การติดตามและประเมินผลจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนานโยบาย โดยให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้จัดการ และผู้ปฏิบัติงาน

๒. เป้าหมาย

ระยะ ๑ ปี

- กรอบการประเมินกรอบยุทธศาสตร์สุขภาพโลกพ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๓
- เกณฑ์การคัดเลือกนโยบายสุขภาพโลกที่สำคัญเพื่อนำมาพัฒนารูปแบบการติดตามประเมินผล

ระยะ ๒-๕ ปี

- รายงานผลการประเมินกลางทศวรรษยุทธศาสตร์สุขภาพโลกพ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๓
- รูปแบบการประเมินนโยบายสุขภาพโลกที่สำคัญ (*International agreements, WHA resolution*) ระยะยาว
- ประเทศไทยมีระบบติดตามประเมินผลด้านสุขภาพโลกที่เข้มแข็งและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานด้านนี้ของประเทศต่อไป

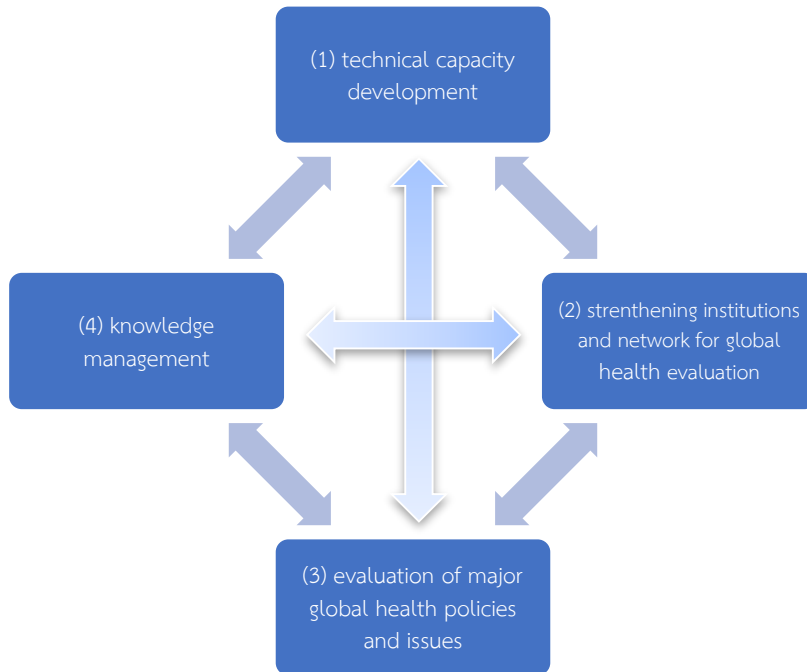
๓. วัตถุประสงค์โครงการ

๓.๑ เพื่อพัฒนารอบการติดตามประเมินผลกรอบยุทธศาสตร์สุขภาพโลกพ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๓

๓.๒ เพื่อพัฒนาเกณฑ์การคัดเลือกนโยบายสุขภาพโลกที่สำคัญเพื่อนำมาพัฒนารูปแบบการติดตามประเมินผล

๔. หลักการ

- ระบบการติดตามประเมินผลจะพัฒนาโดยสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและจะนำเข้าบูรณาการกับแผนกลยุทธ์ของประเทศในระยะยาวต่อไป
- กรอบการประเมินนี้ประกอบไปด้วย ๔ กิจกรรมหลักที่มีความเชื่อมโยงสนับสนุนกันและกัน ได้แก่ (๑) การพัฒนาขีดความสามารถเชิงเทคนิคในเรื่องการประเมินการดำเนินงานด้านสุขภาพโลก ซึ่งรวมถึงการพัฒนาเครื่องมือในการประเมินและการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่จะมาประเมิน (๒) การสร้างความเข้มแข็งของสถาบันและเครือข่ายสำหรับการประเมินการดำเนินงานด้านสุขภาพโลก (๓) การประเมินประเด็นและนโยบายสุขภาพโลกที่สำคัญ และ (๔) การจัดการองค์ความรู้

๕. วิธีดำเนินงาน

๕.๑ การพัฒนากรอบการติดตามประเมินผลกรอบยุทธศาสตร์สุขภาพโลก และจัดทำเกณฑ์การคัดเลือกนโยบายสุขภาพโลกที่สำคัญเพื่อใช้พัฒนารูปแบบการประเมิน

มิ.ย. - พ.ย. ๒๕๖๐	การทบทวนวรรณกรรมและเอกสารวิชาการผลการประเมินแผนยุทธศาสตร์สุขภาพโลกในประเทศต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากรอบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานกรอบยุทธศาสตร์สุขภาพโลกของประเทศไทย
ต.ค.-มี.ค. ๒๕๖๐	<ul style="list-style-type: none"> ● การทบทวนวรรณกรรมและเอกสารวิชาการเรื่อง complex intervention เพื่อนำมาประกอบการพัฒนาระเบียบวิธีการประเมิน/แนวทางการประเมินและเครื่องมือการประเมินในด้านต่างๆ ● คัดเลือกประเด็นสำคัญในแต่ละยุทธศาสตร์และกำหนดตัวชี้วัดที่จะติดตามประเมินผล

๗. ผลลัพธ์

- กรอบการประเมินกรอบยุทธศาสตร์สุขภาพโลก พ.ศ. 2559-2563
- ผลการทบทวนการประเมินนโยบายสุขภาพโลกของประเทศอื่นๆ
- ผลการทบทวนวรรณกรรมและเอกสารวิชาการเรื่อง complex intervention
- เกณฑ์การคัดเลือกนโยบายสุขภาพโลกที่จะนำมาประเมินและพัฒนาเป็นต้นแบบสำหรับการประเมินนโยบายสุขภาพโลกอื่นๆ

๘. ผู้รับผิดชอบ

ดร. จอมขวัญ โยธาสมุทร	โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ
ดร. ภาณุ ศรีเพ็ญ ตันติเวสส	โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ
ดร. นพ. ยศ ตีระวัฒนานนท์	โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ

เอกสารอ้างอิง

Battams S, Matlin S. Discussing a definition of global health. Geneva: Global Health Programme at the Graduate Institute, 2013.

Craig P, et al. (2006). Developing and evaluating complex interventions: New guidance. London: Medical Research Council. Available at <https://www.mrc.ac.uk/documents/pdf/complex-interventions-guidance/>. Accessed 25 January 2017.

Kickbush I. The need for a European strategy on global health. *Scandinavian Journal of Public Health* 2006; 34:561–565.

Shepperd S, Lewin S, Straus S, et al. Can we systematically review studies that evaluate complex interventions? *PLoS Med* 2009;6:e1000086.

Stufflebeam DL. The CIPP Model for program evaluation. In: Madaus GF, Scriven M, and Stufflebeam DL (Eds.), *Evaluation Models: Viewpoints on Educational and Human Services Evaluation*. Boston: Kluwer Nijhof, 1983.

UNDP. *Handbook on Planning, Monitoring and Evaluating for Development Results*. New York, NY, 2009.